

I Povežite odgovarajuću definiciju i pojam

a) <i>Ekonomija obima</i>	b) <i>Granična stopa tehničke supstitucije</i>	c) <i>Koeficijent reagibilnosti</i>
d) <i>Marginalan proizvod</i>	e) <i>Fiksni troškovi</i>	f) <i>Zakon opadajućih prinosa</i>
g) <i>Granični prihod</i>		

1. Troškovi koji se ne menjaju sa obimom proizvodnje.
2. Promena u ukupnom prihodu koja potiče od prodaje svake dodatne jedinice outputa.
3. Odnos procentualne promene u ukupnim troškovima i procentualne promene obima proizvodnje.
4. Fundamentalno ekonomsko pravilo koje objašnjava dobijanje sve manjeg i manjeg dodatnog outputa koji nastaje kao rezultat upotrebe dodatne jedinice inputa.
5. Situacija kada prosečan ukupni trošak na dugi rok opada sa porastom količine outputa.
6. Odnos između prirasta proizvoda i dodatne uložene jedinice određenog faktora proizvodnje.
7. Mogućnost da jedan input može biti zamenjen nekim drugim, a da ta zamena ne utiče na promenu outputa.

II Odgovorite da li je tačno ili netačno. Obrazložite Vaš odgovor.

1. Na osnovu tabele na strani 160, u knjizi *Ekonomija (Kragulj, 2024)* može se reći da su prisutni rastući prinosi zaključno sa četvrtim radnikom, zatim konstantni prinosi pri petom radniku, dok su od šestog radnika prisutni opadajući prinosi.
2. Maksimizacija profita preduzeća se postiže onda kada su granični troškovi manji od graničnog prihoda.
3. Kriva ATC prvo opada zbog uticaja AFC, a zatim raste zbog rasta AVC.
4. Kada ukupan proizvod dostiže maksimum, graničan proizvod je jednak nuli.
5. Preduzeće angažuje novu jedinicu faktora proizvodnje sve dotle dok se cena faktora proizvodnje ne izjednači sa vrednošću graničnog proizvoda faktora tj. graničnim prihodom.
6. Varijabilni troškovi se ne menjaju kada se posmatraju u masi, već samo po jedinici proizvoda.
7. Dezekonomija obima se javlja kada ATC na dugi rok raste sa porastom količine outputa.
8. Kriva prosečnih fiksnih troškova može dostići apscisu.
9. Kriva graničnog troška je po pravilu opadajuća.
10. Ako je izokvanta prava linija, faktori proizvodnje su savršeno zamenjivi.

III Rešite zadatke.

1. Prema podacima iz tabele, izračunati ukupan i prosečan proizvod. Napišite i objasnite formule na osnovu kojih ste dobili rezultate.

Broj radnika	Ukupan proizvod	Prosečan proizvod	Graničan proizvod
0			0
1			20
2			16
3			9
4			3
5			-3

2. Jedna zanatska radnja ima sledeći raspored troškova:

Q	VC	TC	FC	AFC	AVC	ATC	MC
0		30					
1		40					
2		55					
3		75	30				
4		100					
5		130					
6		165					

- a) Izračunajte AVC, FC, AFC, ATC i MC.
 b) Grafički prikažite troškove.

3. Prodavac automobila u X gradu ima monopol prodaje. Tražnja za automobilom tipa TDX je prikazana u tabeli.

Cena u 000 evra	Broj prodatih automobila	Ukupan prihod u 000 evra	MR u 000 evra	MC u 000 evra	
120	1			70	
110	2			75	
100	3			80	
90	4			85	
80	5			90	
70	6			100	
60	7			120	
50	8			150	

- Izračunajte ukupnan prihod i graničan prihod.
- Grafički prikažite graničan prihod.
- Odredite pri kojoj ceni i broju automobila prodavac maksimizira profit.
- Prikažite ovo grafički.

IV Dopunite:

- Stepen reagibilnosti kod ukupnih fiksnih troškova je jednak _____.
- Kada prosečan proizvod dostiže maksimalnu vrednost, granični proizvod je _____.
- Tražnja za faktorima proizvodnje se naziva _____ tražnjom.
- Cena faktora proizvodnje obrazuju se na osnovu _____.
- Ukupan, prosečan i graničan proizvod su _____ kod ulaganja prvog varijabilnog faktora.
- Ako se ukupni proizvod _____ graničan proizvod mora biti negativan.
- Opšti oblik proizvodne funkcije je _____.
- Troškovi su fiksni samo kada se posmatraju u _____, a ne _____ proizvoda.
- Varijabilni troškovi mogu biti _____.
- Granični trošak je porast u _____ troškovima u slučaju kada output raste za _____.
- Tačka gde se izjednačavaju granični troškovi sa prosečnim varijabilnim troškovima naziva se _____.
- Proizvodna funkcija se može definisati na nivou: _____.

13. Ukupan proizvod uvek predstavlja _____.
14. Dugoročna proizvodna funkcija pokazuje _____.
15. Profit je razlika između ukupnih prihoda i _____.

V Odgovorite na pitanja.

1. Grafički prikažite i objasnite prosečan ukupni trošak na kratki i dugi rok.
2. Grafički prikažite i objasnite maksimizaciju profita.
3. Objasnite proizvodnu funkciju.
4. Grafički predstavite i objasnite graničnu stopu tehničke supstitucije.
5. Objasnite zakon opadajućih prinosa.
6. Objasnite razliku između fiksnih i varijabilnih troškova.
7. Grafički prikažite i objasnite prelomnu tačku i tačku zatvaranja.

VI Pročitajte i odgovorite na pitanja.

Preduzeća *Mikro* i *Makro* se bave proizvodnjom kožne galanterije. Preduzeće *Mikro* ima sledeću strukturu troškova: plate radnika u proizvodnji u iznosu od 350.000 dinara, boks koža u vrednosti od 200.000 dinara, troškove održavanja mašina od 50.000 dinara, tkanina u vrednosti od 20.000 dinara. Takođe plaća rentu za zakup magacinskog prostora u iznosu od 100.000 dinara i kamatu za uzete kredite u iznosu od 30.000 dinara. Za plate radnika u proizvodnji preduzeće *Makro* izdvaja 500.000 dinara. Za svoje proizvode nabavlja najkvalitetniju kožu iz Italije. Za kožu i ostale sirovine preduzeće *Makro* potroši 300.000 dinara, dok su troškovi održavanja mašina 100.000 dinara. Preduzeće *Mikro* proizvede godišnje 1.000 komada proizvoda a preduzeće *Makro* 2.000 komada proizvoda.

- a) Izračunajte ukupne fiksne i ukupne varijabilne troškove preduzeća *Mikro* i *Makro*.
- b) Izračunajte prosečne fiksne i prosečne varijabilne troškove za oba preduzeća. Koje preduzeće ima prednost u troškovima?
- c) Ukoliko preduzeće *Makro* poveća proizvodnju na 3.000 komada proizvoda godišnje, koliko će iznositi ukupni troškovi, koliko fiksni a koliko varijabilni? Objasnite odgovor.
- d) Zbog loše situacije na tržištu preduzeće *Mikro* je privremeno obustavilo proizvodnju. Da li preduzeće ima neke troškove ukoliko nema proizvodnje? Obrazložite odgovor.

VII Pročitajte i odgovorite na pitanja.

Restoran ima veliki problem da privuče goste i vlasnik restorana razmatra da li treba da ga zatvori. Vlasnik restorana ima mnogo troškova koje mora da plati poput kirije, kuhinjske opreme, namirnica za pripremanje hrane, stolova, tanjira, i nadnica za zaposlene. Pomozite vlasniku da donese ispravnu odluku.

- a) Pomozite vlasniku restorana da razvrsta troškove u fiksne i varijabilne?
- b) Ako restoran ima ukupne prihode od 10 miliona dinara, ukupne varijabilne troškove od 8 miliona dinara i ukupne fiksne troškove u iznosu od 4 miliona dinara, da li će vlasnik restorana da zatvori restoran u kratkom roku? Objasnite Vaš odgovor.
- c) Kako nazivamo tačku u kojoj bi preduzeće pokrilo celokupne troškove? Objasnite datu tačku.
- d) Kada će vlasnik restorana da zatvori restoran? Kako nazivamo datu tačku?

VIII Zaokružite tačan odgovor

1. Koji od sledećih iskaza je tačan?
  - a) Svi troškovi su fiksni u kratkom roku.
  - b) Svi troškovi su varijabilni u dugom roku.
  - c) Svi troškovi su varijabilni u kratkom roku.
  - d) Svi troškovi su fiksni u dugom roku.
2. Ako je marginalni trošak jednak prosečnom ukupnom trošku, _____.
  - a) prosečan ukupan trošak opada.
  - b) prosečan ukupan trošak raste.
  - c) prosečan ukupan trošak je maksimalan.
  - d) prosečan ukupan trošak je minimalan.
3. Šta je varijabilan trošak?
  - a) Zakup (renta) prostora za fabriku.
  - b) Nadnice radnika u proizvodnji.
  - c) Kamate na pozajmljeni kapital.
  - d) Plate rukovodstva preduzeća.